

Ιατρικά νέα

Θ. Καλαθάς
Πυρηνικός ιατρός

Ο Αμερικανικός Οργανισμός Φαρμάκων και Τροφίμων συνιστά αναθεώρηση των πρωτοκόλλων και ορίων δόσης ακτινοβολήσης του ατόμου και έχει εκδώσει οδηγίες προφύλαξης λόγω υπερέκθεσης ασθενών σε μελέτες αιμάτωσης με τον αξονικό τομογράφο. Επίσης συμβούλευσε τους κατασκευαστές αξονικών τομογράφων να αναπτύξουν συστήματα που ενσωματώνουν χαρακτηριστικά ασφαλείας ώστε να εμποδίζεται η υπερέκθεση χειριστών και ασθενών. *The Lancet* Vol 374, 19-26/12/2009.

Το Περιοδικό Hellenic Journal of Nuclear Medicine δημοσίευσε 3 σχετικά άρθρα υποστηρίζοντας αυτή τη θέση: α) Palumbo B, Neumann I, Havlik E et al. Triggering radiation alarm at security checks. Patients should be informed even after diagnostic nuclear medicine procedures. *Hell J Nucl Med* 2009; 12: 47-50, β) Ιακωβου Ι, Karavida N, Kotzassarlidou M. The computerized tomography scans and their dosimetric safety.

Hell J Nucl Med 2008; 11: 82-85 και γ) Grammaticos P, Fountos G. The physician should benefit, not harm the patient. *Hell J Nucl Med* 2006; 9: 82-84.

(www.fda.gov/newsevents/newsroom/pressannouncements/ucm193190.htm).

Στο περιοδικό «Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική», τεύχος Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2009, σελ. 1-4 ο καθηγητής Βασίλειος Ταρλατζής και η ιατρός Κατερίνα Χατζηαγγελίδου (PhD) για πρώτη ίσως φορά στην ελληνική βιβλιογραφία αναφέρουν τα λεγόμενα βλαστοκύτταρα ως στελεχιαία κύτταρα (Η σωστή ονομασία διεθνώς είναι στελεχιαία κύτταρα – stem cells). Τα κύτταρα αυτά διακρίνονται σε: α) εμβρυϊκά στελεχιαία και β) σε στελεχιαία κύτταρα των ενηλίκων. Τα εμβρυϊκά στελεχιαία κύτταρα κατέχουν την απόλυτη παντοδυναμία, εφόσον μπορούν υπό κατάλληλες συνθήκες να διαφοροποιηθούν σε οποιονδήποτε ιστό και όργανο του σώματος (Wakayama et al., 2008 κ.α.). Στελεχιαία κύτταρα που απομονώθηκαν

από την εσωτερική μάζα εμβρύων στο στάδιο της βλαστοκύστης, έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί σε πειραματόζωα για την αντιμετώπιση εκφυλιστικών ασθενειών του εγκεφάλου, όπως η νόσος Parkinson και η άνοια Alzheimer, για τη μερική αποκατάσταση των τραυμάτων του νωτιαίου μυελού που προκαλούν παράλυση, αλλά και για την παραγωγή καρδιακών, νευρικών, ηπατικών και επιθηλιακών κυττάρων προς μεταμόσχευση (Dadi et al, 2009, Xia and Zhang, 2009). Τα στελεχιαία κύτταρα των ενηλίκων δεν είναι εξίσου «ευέλικτα» με τα εμβρυϊκά αντίστοιχά τους και είναι, στην καλύτερη περίπτωση, πολυδύναμα, δηλαδή μπορούν να δώσουν ορισμένους από τους τύπους ιστών αλλά όχι όλους. Ωστόσο, η πρόσφατη δημιουργία στελεχιαίων κυττάρων μετά από αναπρογραμματισμό σωματικών κυττάρων των ενηλίκων (Mitalipov and Wolf, 2009 κ.α.) μπορεί να οδηγήσει στο να έχουν τα στελεχιαία κύτταρα των ενηλίκων την ίδια ή παρόμοια παντοδυναμία με τα εμβρυϊκά αντίστοιχά τους. Η επιτυχής εξαγωγή εμβρυϊκών στελεχιαίων κυττάρων από ένα και μόνο βλαστομερίδιο ίσως δώσει στο μέλλον την εκπληκτική προοπτική ώστε κάθε έμβρυο που δημιουργείται με εξωσωματική γονιμοποίηση να έχει το αποκλειστικά δικό του αποθεματικό στελεχιαίων κυττάρων – “stem cell banking”.

Θάνατοι σε νοσοκομεία. Σχεδόν το ένα τρίτο των θανάτων στις ΗΠΑ λαμβάνουν χώρα σε νοσοκομείο σύμφωνα με την US Agency for Healthcare Research and Quality. Ερευνητές της υπηρεσίας χρησιμοποιώντας δεδομένα νοσοκομειακών εγγραφών του 2007 κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το κόστος από ενδονοσοκομειακούς θανάτους ήταν περίπου 20 δισεκατομμύρια δολάρια και ότι το 12% των ασθενών που πέθαναν δεν είχαν εισαχθεί επειγόντως στο νοσοκομείο. Η σηψαιμία ήταν η κύρια αιτία θανάτου. *The Lancet* Vol 374, 14/11/2009.

Επείγουσα ανάγκη για νέα αντιβιοτικά. Ο ΠΟΥ έχει αναγνωρίσει τη μικροβιακή αντοχή ως

μια από τις σημαντικότερες απειλές της ανθρώπινης υγείας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) περίπου 25.000 ασθενείς πεθαίνουν ετησίως από βακτηριακές λοιμώξεις λόγω πολυφαρμακευτικής μικροβιακής αντοχής με κόστος τουλάχιστον 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ τον χρόνο. Μόνο ο ανθεκτικός στη μεθυκλίνη χρυσίζων σταφυλόκοκκος προκαλεί λοιμώξεις σε περισσότερους από 94.000 ανθρώπους και σκοτώνει περίπου 19.000 άτομα στις ΗΠΑ ετησίως, περισσότερους δηλαδή από αυτούς που πεθαίνουν λόγω HIV, νόσου Parkinson, εμφυσήματος και διαφόρων δολοφονιών μαζί. Ωστόσο οι προοπτικές για αντικατάσταση της τρέχουσας αντιμικροβιακής αγωγής είναι πτωχές. Μόνο ένα νέο αντιβιοτικό σκεύασμα – η δοριπενέμη – έχει εγκριθεί στις ΗΠΑ από το 2006. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στην ΕΕ: από τις 15 φαρμακευτικές ουσίες που βρίσκονται υπό εξέλιξη, μόνο 5 προχώρησαν στην 3η φάση των κλινικών δοκιμών. (Το HJNM δημοσιεύει στο τεύχος αυτό [2010; 13(1)] μια πρωτότυπη περιγραφή των νομικών κ.ά. προϋποθέσεων για την έγκριση στην Ε.Ε. νέων συσκευασμάτων ή ραδιοφαρμάκων στις σελ. 45-51). Στις 20 Νοεμβρίου η Αμερικανική Εταιρεία Λοιμώξεων κάλεσε τις ΗΠΑ και την ΕΕ να αναπτύξουν και να δώσουν άδεια χρήσης σε 10 νέα αντιβιοτικά μέσα στα επόμενα 10 χρόνια. Παρόλο που ο στόχος αυτός μοιάζει απίθανος σήμερα, θα μπορούσε να δώσει την απαραίτητη ώθηση στην έρευνα για νέα σωτήρια αντιβιοτικά φάρμακα. *The Lancet Vol 374, 5/12/2009.*

Άρση απαγόρευσης. Ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ανέστειλε νόμο 22 ετών που απαγόρευε οροθετικούς ασθενείς στον HIV να εισέλθουν στις ΗΠΑ. Η κίνηση αυτή θα εφαρμοστεί από τις αρχές του έτους και εξμνήθηκε από δικηγόρους και υποστηρικτές ανθρωπίνων δικαιωμάτων. *The Lancet Vol 374, 14/11/2009.*

Μήνυση κατά της Amgen. Δεκατέσσερις πολίτες των ΗΠΑ μηνύουν την εταιρεία βιοτεχνολογίας Amgen, καθώς και άλλες με την κατηγορία της δωροδοκίας ιατρών ώστε να συνταγογραφούν το αντιαναιμικό σκεύασμα Aranesp (Darbopoetin A). Οι εταιρείες αναμένεται να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους «σθεναρά». *The Lancet Vol 374, 14/11/2009.*

Καισαρικές τομές. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) δεν συνιστά πια το όριο 10%-15% στον αριθμό γεννήσεων με καισαρική τομή.

Ο ΠΟΥ παραδέχεται ότι δεν υπάρχουν εμπειρικά στοιχεία «ιδανικής» αναλογίας και ότι, αν υπάρχει, αυτή είναι άγνωστη. Αντιθέτως χώρες-μέλη μπορούν να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν το όριο 10%-15% ή να θέσουν τα δικά τους όρια. *The Lancet Vol 374, 14/11/2009.*

Ινδική κάνναβη στις ΗΠΑ. Η κίνηση προς χαλάρωση των νόμων για τη χρήση μαριχουάνας στις ΗΠΑ κερδίζει ολοένα έδαφος σύμφωνα με την Washington Post. Η πολιτεία του Μέιν έγινε η πέμπτη κατά σειρά πολιτεία που επιτρέπει την πώληση ινδικής κάνναβης για ιατρικούς σκοπούς. Ο αμερικανικός ιατρικός σύλλογος ζητά την αναθεώρηση αυτής της κατάστασης και τη χρήση της ινδικής κάνναβης ως φαρμάκου. Έρευνα κατά το μήνα Οκτώβριο του 2009 έδειξε ότι το 44% των Αμερικανών είναι υπέρ της πλήρους νομοποίησης. *The Lancet Vol 374, 28/11/2009.*

Εμπόριο θανάτου. Σε απάντηση στην αύξηση «τουρισμού αυτοκτονίας – suicide tourism», η ελβετική κυβέρνηση μελετά την υιοθέτηση νέας νομοθεσίας ώστε να ελέγξει τον υποβοηθούμενο θάνατο. Τα κριτήρια θα οριστούν ώστε να προστατευτεί το πάσχον άτομο και να διασφαλιστεί ότι η επιλογή υποβοηθούμενου θανάτου δεν έχει επηρεαστεί από προσωπικό όφελος άλλων. Οι προτάσεις συμπεριλαμβάνουν τον περιορισμό της εφαρμογής μόνο σε άτομα τελικού σταδίου, που όμως είναι νοητικά υγιή. *The Lancet Vol 374, 14/11/2009.*

Πληθυσμιακή έκρηξη. Στη φετινή έκθεση του State of World Population των Ηνωμένων Εθνών, αναφέρεται ότι ο πληθυσμός του πλανήτη έχει φτάσει περίπου τα 6,8 δισεκατομμύρια. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της Αφρικής έχει διπλασιαστεί τα τελευταία 27 χρόνια. Τώρα έχει ξεπεράσει το όριο του ενός δισεκατομμυρίου και εκτιμάται ότι το 2050 θα φτάσει τα 1,9 δισεκατομμύρια. *The Lancet Vol 374, 28/11/2009.*

Το κάπνισμα σκοτώνει. Στις 9 Δεκεμβρίου ο ΠΟΥ δημοσίευσε τη δεύτερη κατά σειρά αναφορά ως προς την παγκόσμια επιδημία καπνού με την οποία συμβουλεύει να δημιουργηθούν περιβάλλοντα ελεύθερα καπνού. Μόνο 17 χώρες έχουν τέτοια νομοθεσία, αφήνοντας το 94% του παγκόσμιου πληθυσμού απροστάτευτο μπροστά στους κινδύνους του παθητικού καπνίσματος, το οποίο σκοτώνει 600.000 ανθρώπους ετησίως και προκαλεί απώλεια δισεκατομμυρίων δολαρίων. *The Lancet Vol 374, 19-26/12/2009*

(www.who.int/tobaccompower/2009/en/index.html).